

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΟΥ
3ο ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ-
«ΕΠΙΦΑΝΕΙΟΥ
ΣΧΟΛΗΣ»
ΘΕΜΑ: ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ
ΚΑΙ ΚΟΣΜΗΜΑ

ΤΑΞΗ Α'3

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2012-
2013

- ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΓΕΩΜΕΤΡΙΑΣ
- ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ
- ΠΥΡΑΜΙΔΕΣ
- ΕΙΔΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΗΜΑΤΟΣ

- ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΚΑΤΕΥΘΕΙΑΝ ΑΠΟ ΤΗ ΦΥΣΗ

- ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΞΥΛΟ

- ΤΑ ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΣΤΙΣ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΕΠΟΧΕΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

- ΧΡΥΣΑ ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

- ΤΑ ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΑΙΓΥΠΤΟ

- ΤΑ ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Γεωμετρία

Γεωμετρία είναι ο κλάδος των μαθηματικών που ασχολείται με χωρικές σχέσεις , δηλαδή με την σύνθεση του χώρου που ζούμε. Η λέξη Γεωμετρία είναι σύνθετη και σημαίνει «Γης μέτρηση».

Οι αρχαίοι Βαβυλώνιοι, Αιγύπτιοι, Ινδοί και Κινέζοι είναι από τους πρώτους που ανάπτυξαν τη Γεωμετρία , εξαιτίας της ανάγκης επίλυσης πρακτικών προβλημάτων.

Ο πρώτος λαός που ίδρυσε κι ανέπτυξε τη Θεωρητική Γεωμετρία ως μαθηματική Επιστήμη ήταν οι Αρχαίοι Έλληνες. Ιδρυτής της Θεωρητικής Γεωμετρίας θεωρείται ο Θαλής ο Μιλήσιος και θεμελιωτής ο Πυθαγόρας . Σε αξιωματική βάση τοποθετήθηκε από τον Ευκλείδη.

Από την αρχαιότητα έως και σήμερα όμως η Γεωμετρία έχει αλλάξει προσανατολισμό, περνώντας από το πρακτικό μέρος σε θεωρητική βάση και προσαρμογή στις νέες ανάγκες. Επίσης η Γεωμετρία είναι χρήσιμη και σε άλλους κλάδους των μαθηματικών και επιστημών, όπως είναι οι γραφικές παραστάσεις των συναρτήσεων στην Άλγεβρα και στη Φυσική. Όπως συμβαίνει και στις άλλες επιστήμες, καθώς ο ανθρώπινος νους εξελίσσεται αποκαλύπτοντας σταδιακά τις δυνατότητές του, τα αρχικά «γήινα» ερεθίσματα, γίνονται οι σπινθήρες που προωθούν την διάνοιά μας σε εξερεύνηση όλο και λεπτότερων δομών και λειτουργιών του Σύμπαντος. Χωρίς βέβαια να ξεχνάμε την πρακτική της εφαρμογή για κάθε είδους κατασκευή από ένα μικρό δωμάτιο έως τεράστιες κατασκευές όπως η γέφυρα Ρίο – Αντίρριο.

1. ΘΕΜΑ

- ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΓΕΩΜΕΤΡΙΑΣ

ΜΑΘΗΤΕΣ:

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΑΘΗΝΑ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΟΥΤΙΚΟΣ

ΝΕΦΕΛΗ ΠΕΤΡΙΔΗ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΓΕΩΜΕΤΡΙΑΣ

Γεωμετρία είναι ο κλάδος των μαθηματικών που ασχολείται με χωρικές σχέσεις, δηλαδή με τη σύνθεση του χώρου που ζούμε.

Οι ρίζες της Γεωμετρίας εντοπίζονται σε κάποιες αναπτυσσόμενες κοινωνίες της Ανατολής από την 5η ως και τη 2η χιλιετία π.Χ.

Οι αρχαίοι Βαβυλώνιοι, Αιγύπτιοι, Ινδοί και Κινέζοι είναι από τους πρώτους που ανέπτυξαν τη Γεωμετρία. Δεν είναι τυχαίο ότι οι λαοί αυτοί ζούσαν κοντά σε μεγάλα ποτάμια. Ο Τίγρης και ο Ευφράτης, ο Νείλος, ο Ινδός και ο Γάγγης με τις συχνές τους πλημμύρες μετέβαλλαν το γύρω χώρο σ' ένα απέραντο λασπότοπο.

Οι κάτοικοι επομένως αντιμετώπιζαν επιτακτική την ανάγκη να μετρούν τη γη, να επανακαθορίζουν τα όρια των αγρών και να επινοούν τρόπους κατασκευής αρδευτικών έργων, ώστε να ελέγχονται οι πλημμύρες και έτσι αντί για λασπότοπους να έχουν πλούσιους σιτοβολώνες και ορυζώνες. Αποτέλεσμα των αδιάκοπων αυτών προσπαθειών ήταν η δημιουργία και ανάπτυξη της Γεωμετρίας.

Η Γεωμετρία λοιπόν των ανατολικών λαών γεννήθηκε από την ανάγκη επίλυσης πρακτικών προβλημάτων. Ο σκοπός της ήταν να εξυπηρετήσει τη γεωργία, τις τεχνικές κατασκευές, τη μηχανική, την αρχιτεκτονική, τις πρακτικές ανάγκες γενικά και όχι να αποκαταστήσει αλήθειες θεωρητικού χαρακτήρα. Εκείνο που σήμερα ονομάζουμε "απόδειξη" δεν το συναντάμε στη Γεωμετρία των Βαβυλωνίων ή των αρχαίων Αιγυπτίων.

Ο πρώτος λαός που ίδρυσε κι ανέπτυξε τη Θεωρητική Γεωμετρία ως μαθηματική Επιστήμη, τέλεια αποδεικτική, ήταν οι αρχαίοι Έλληνες. Αυτοί εισήγαγαν και ανέπτυξαν την αποδεικτική διαδικασία, θεμελίωσαν και δόμησαν τη Γεωμετρία και δημιούργησαν την "Ευκλείδεια Γεωμετρία", την οποία οι περισσότεροι μελετητές, ακόμα και σήμερα, θεωρούν ως έναν από τους κλάδους των Μαθηματικών που είναι υποδειγματικά θεμελιωμένος.

Ιδρυτής της Θεωρητικής Γεωμετρίας μπορεί να θεωρηθεί ο Θαλής ο Μιλήσιος (643-548 π.Χ.). Ο Θαλής είναι εκείνος που πρώτος εισήγαγε την "απόδειξη" και χρησιμοποίησε την αποδεικτική διαδικασία για να δείξει την αλήθεια πολλών γεωμετρικών προτάσεων.

Θεμελιωτής της Θεωρητικής Γεωμετρίας θεωρείται ο Πυθαγόρας (586-500 π.Χ.). Αυτός εξέτασε τις αρχές της Γεωμετρίας και διερεύνησε τα θεωρήματα με καθαρά θεωρητικό τρόπο "αϋλως και νοερώς" όπως λέει ο Εύδημος. Η ύλη των τριών πρώτων βιβλίων των "Στοιχείων" του Ευκλείδη θεωρείται ότι κατά αποκλειστικά έργο του Πυθαγόρα και των Πυθαγορείων.

Το πρώτο συστηματικό έργο Γεωμετρίας, που δημοσιεύτηκε κατά τα μέσα του 5ου π.Χ. αιώνα, οφείλεται στους Πυθαγορείους. Το έργο αυτό, που είχε τίτλο "Η προς Πυθαγόρου Ιστορία", βοήθησε πολύ για την παραπέρα θεμελίωση της Γεωμετρίας. Ο Πυθαγόρας καθόρισε βασικές γεωμετρικές έννοιες, εισήγαγε νέες προτάσεις, βελτίωσε την αποδεικτική διαδικασία που είχε εισαγάγει ο Θαλής και ανύψωσε τη Γεωμετρία σε καθαρή Επιστήμη.

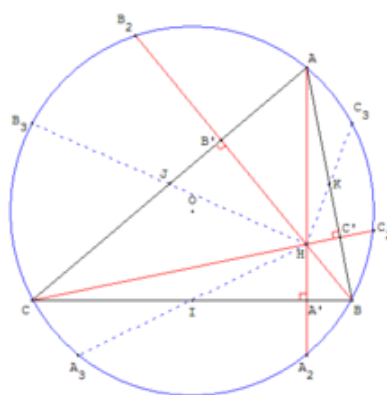
Από τη Γεωμετρία του Πυθαγόρα επηρεάστηκε αρκετά ο Ιπποκράτης ο Χίος, που γεννήθηκε το 470 π.Χ. Έγραψε βιβλίο Γεωμετρίας το οποίο ονόμασε "Στοιχεία". Το βιβλίο βοήθησε αρκετά στην παραπέρα ανάπτυξη της θεωρητικής Γεωμετρίας. Είχε κυρίως διδακτικό σκοπό και θεωρείται ότι έθεσε τις πρώτες βάσεις για τη διδασκαλία της Γεωμετρίας. Ο Ιπποκράτης μπορεί να θεωρηθεί ως ο πρόδρομος του Ευκλείδη.

Γύρω στο 300 π.Χ. γράφονται τα "Στοιχεία" του Ευκλείδη (330-250 π.Χ.), που είναι ένα έργο - σταθμός στην ιστορία των Μαθηματικών. Χρησιμοποιήθηκε για πολλούς αιώνες ως βασικό κείμενο διδασκαλίας της Γεωμετρίας και ως προς τον αριθμό εκδόσεων και μεταφράσεων υπολείπεται μόνο της Αγίας Γραφής.

Ο Ευκλείδης πίστευε ότι στη Γεωμετρία αν τεθούν μερικές βασικές αρχές και όροι και επιλεγεί ένα σταθερό σύνολο προτάσεων, τότε η αλήθεια κάθε πρότασης προκύπτει από αυτές και από προηγούμενες της προτάσεις με λογικές διαδικασίες και συλλογισμούς.

Έτσι, ο Ευκλείδης καθόρισε αρχικά τις βασικές Γεωμετρικές αρχές που θα έχει το έργο του. Συγκέντρωσε όλα τα γνωστά έργα των παλαιότερων μαθηματικών, ταξινόμησε την ύλη, τη βελτίωσε, τη

συμπλήρωσε, την ανάπτυξε και την τοποθέτησε σε μια ιεραρχημένη σειρά. Στην αρχή καθόρισε τις βασικές γεωμετρικές έννοιες και στη συνέχεια διατύπωσε προτάσεις που μπορούν να γίνουν αμέσως παραδεκτές. Προσπάθησε οι πρώτες αυτές προτάσεις να είναι όσο το δυνατόν λιγότερες αλλά αρκετές για να οικοδομηθεί με τη βοήθειά τους ολόκληρο το γεωμετρικό οικοδόμημα. Έτσι, την αποδεικτική μέθοδο που εισήγαγε ο Θαλής και ανέπτυξαν οι Πυθαγόρειοι και οι μαθηματικοί που ακολούθησαν, την τελειοποίησε ο Ευκλείδης δημιουργώντας έτσι ένα πρότυπο θεωρητικό και επιστημονικό έργο που αποτελεί τη σημαντικότερη συμβολή στην ανάπτυξη της μαθηματικής επιστήμης.

Σχήμα Ευκλείδειας γεωμετρίας

Με τη γεωμετρία ήρθαν σε επαφή και οι αρχαίοι Έλληνες κυρίως με το Θαλή το Μιλήσιο. Με την πάροδο των ετών ανέπτυξαν την αποδεικτική γεωμετρία, η οποία κορυφώνεται στην Αλεξανδρινή εποχή. **Η γεωμετρία έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της φιλοσοφίας των Πυθαγορείων, οι οποίοι ανέπτυξαν μία γεωμετριοποιημένη αριθμητική.** Αργότερα, ο Πλάτωνας θεώρησε τις μαθηματικές, άρα και τις γεωμετρικές ιδέες, ως τον *ιδανικό κόσμο*. Μέχρι τον Αριστοτέλη αναπτύσσονταν κοσμολογίες με βάση απλά γεωμετρικά σχήματα, το οποίο κατά μία έννοια συμβαίνει και σήμερα στη σύγχρονη Φυσική. **Ο Αριστοτέλης, όπως και οι Αλχημιστές αργότερα, πίστευαν ότι ο κόσμος αποτελείται από πέντε κανονικά γεωμετρικά στερεά, την ισοσκελής τριγωνική πυραμίδα, το τετράεδρο, τον κύβο, το κανονικό δωδεκάεδρο και το κανονικό εικοσάεδρο.**

ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΥΚΛΕΙΔΕΙΑΣ ΓΕΩΜΕΤΡΙΑΣ

Το αντικείμενο της Ευκλείδειας Γεωμετρίας είναι η μελέτη του χώρου και των σχημάτων που μπορούν να νοηθούν μέσα σε αυτόν. Γενικότερα στο χώρο διακρίνουμε τα σημεία (χωρίς καμία διάσταση), τις γραμμές (με μία διάσταση) και τις επιφάνειες (με δύο διαστάσεις). Οι επιφάνειες διαχωρίζουν τα αντικείμενα μεταξύ τους ή από το περιβάλλον. Πάνω σε μια επιφάνεια μπορούμε να θεωρήσουμε γραμμές, οι οποίες μάλιστα μπορούν να οριοθετηθούν. Στην καθημερινή γλώσσα μιλάμε π.χ. για «γραμμές της ασφάλτου» ή «σιδηροδρομικές γραμμές», ή «ακτοπλοϊκές γραμμές» λαμβάνοντας πάντα υπόψη κάποια αρχή (αφετηρία) και κάποιο τερματικό σημείο. Στην καθημερινή γλώσσα δεχόμαστε τις προσεγγίσεις ενώ στην γεωμετρία όχι. Λειτουργούμε αναγκαστικά πολλές φορές και με αφηρημένες έννοιες που αποκαλούμε άλλοτε «πρωταρχικούς όρους» και άλλοτε «γεωμετρικές προτάσεις».

Λέγεται ότι, όταν ζητήθηκε στον Ευκλείδη από τον Πτολεμαίο να του μάθει γεωμετρία, ο Πτολεμαίος του ζήτησε να μάθει μια «βασική» Γεωμετρία. Η απάντηση του Ευκλείδη ήταν «δεν υπάρχει βασιλικός δρόμος για τη Γεωμετρία».

Βασικά στοιχεία της ευκλείδειας γεωμετρίας

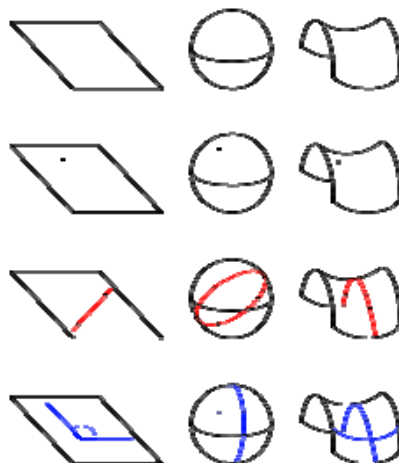
Η μελέτη της Γεωμετρίας, όπως και κάθε αξιωματικής θεωρίας, ξεκινά από *πρωταρχικές έννοιες*, οι οποίες προκύπτουν εμπειρικά και τις οποίες δεχόμαστε χωρίς περαιτέρω διευκρινίσεις. Επίσης δεχόμαστε ως αρχική την έννοια του ανήκειν, αφού μας ενδιαφέρει να διατυπώνουμε προτάσεις γύρω από «σημεία που ανήκουν σε μια ευθεία» ή για «κύκλους που ανήκουν σε μια σφαίρα» κ.λπ. Τέλος, τα προηγούμενα υπόκεινται σε ορισμένα αξιώματα, δηλαδή σε κάποιες παραδοχές, τις οποίες επίσης δεχόμαστε ως διαισθητικά προφανείς, με βάση την εμπειρία. Χαρακτηριστικά αναφέρονται (αναλυτικότερα) τα *Αξιώματα Χίλμπερτ*. Βασιζόμενοι σε αυτά, μπορούμε να προχωρήσουμε βήμα-βήμα αποδεικνύοντας όλα τα θεωρήματα της ευκλείδειας γεωμετρίας· κάθε απόδειξη θα στηρίζεται και θα προκύπτει από τα προηγούμενα συμπεράσματα. **Η αποδεικτική μέθοδος δε, είναι κατά βάση κατασκευαστική και συνίσταται στη χρήση κανόνα και διαβήτη.**

Σύγχρονες αντιλήψεις της γεωμετρίας

Η σημερινή επιστήμη αποδέχεται την ευκλείδεια γεωμετρία θεωρώντας την ως τη πιο βασική και εφαρμόσιμη μορφή της. Επιπλέον, υπάρχουν και δύο προαναφερθείσες μη ευκλείδειες γεωμετρίες, οι οποίες ονομάζονται και **απόλυτες γεωμετρείες** και μπορούν να απεικονιστούν στην ευκλείδεια, αλλά έχουν αναπτυχθεί και άλλες. Παράδειγμα μιας άλλης γεωμετρίας είναι ο **τετραδιάστατος** κατά τα άλλα ευκλείδειος χώρος.

Η γεωμετρία είναι χρήσιμη σε άλλους κλάδους των μαθηματικών και επιστημών, όπως είναι οι γραφικές παραστάσεις των συναρτήσεων, η Άλγεβρα και η Φυσική.

Σύγκριση απόλυτων γεωμετριών και αναλυτικής γεωμετρίας

2. ΘΕΜΑ

- ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ

ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ :

ΕΛΕΝΗ ΠΑΠΑΦΩΤΙΟΥ

ΕΙΡΗΝΗ ΣΑΚΚΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ

ΕΡΜΙΟΝΗ ΠΑΠΠΑ

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ

Θα φαινόταν εκ πρώτης όψεως, ότι δεν υπάρχει μια φανερή σύνδεση μεταξύ τέχνης και μαθηματικών κι αυτό γιατί φαινομενικά και τα δύο βασίζονται σε διαφορετικά μοντέλα σκέψης.

Η γεωμετρική γνώση όμως συνέλαβε αποφασιστικά ως θεωρητικό όργανο στις εικαστικές τέχνες. Η τέχνη πάλι αφομοιώνει στοιχεία τα οποία πήρε τόσο από τον υλικό όσο και από τον αφηρημένο κόσμο της επιστήμης.

Η άμεση αυτή σχέση των μαθηματικών με τις τέχνες καταγράφεται ήδη από τα πολύ παλιά χρόνια. Ακόμα και από την παλαιολιθική εποχή όπου ο άνθρωπος χρησιμοποιούσε μια ενστικτώδη γεωμετρική γνώση για την κατασκευή των εργαλείων. Οι απεικονίσεις της εποχής εκείνης των καθημερινών αντικειμένων απεικονίζονται σε φυσικό μέγεθος. Το γεωμετρικό τους ένστικτο οδηγεί τον πρωτόγονο καλλιτέχνη στην απεικόνιση του τρισδιάστατου χώρου

Οι Έλληνες είχαν συνειδητοποιήσει ότι χωρίς το θεωρητικό όργανο στην γεωμετρία, δε θα μπορούσαν να προχωρήσουν βαθιά στην τέχνη.

3. ΘΕΜΑ

- ΜΕΓΑΛΕΣ ΠΥΡΑΜΙΔΕΣ

ΜΑΘΗΤΕΣ:

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΜΙΧΑΛΗΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ

ΗΛΙΑΣ ΠΑΠΑΝΩΤΗΣ

Οι Μεγάλες Πυραμίδες

Στην αρχαία Νεκρόπολη της Γκίζας ανήκουν: η Πυραμίδα του Χέοπα, γνωστή και ως "η Μεγάλη Πυραμίδα", η λίγο μικρότερη Πυραμίδα του Χεφρήνου και η σχετικά μετρίου μεγέθους Πυραμίδα του Μυκερίνου. Ανήκουν και οι τρεις στην Τέταρτη Δυναστεία. Όλες μαζί σχημάτιζαν ένα απέραντο συγκρότημα από μικρότερες πυραμίδες (των βασιλισσών), νεκρικούς ναούς, Μαστάμπες και τάφους αξιωματούχων. Στη Νεκρόπολη ανήκει και η περίφημη Μεγάλη Σφίγγα.

Πυραμίδα του Χέοπα

Η μεγαλύτερη και πιο διάσημη είναι η πυραμίδα του Χέοπα (ή Χούφου) ενώ οι άλλες δύο είναι μικρότερες και βρίσκονται κάποια μέτρα μακρύτερα από την πυραμίδα του Χέοπα.

Έχει ύψος 146,60 μ. και τέλεια τετράγωνη βάση με πλευρά 230,35 μ. προκαλεί δε εντύπωση στους σύγχρονους ερευνητές για τα δεδομένα της εποχής της κατασκευής της. Έχει όγκο 2.521.000 κυβικά. μ., καλύπτει επιφάνεια 54.000 τετραγωνικά. μ. και το υπολογιζόμενο βάρος της φθάνει τους 6,5 εκατομμύρια τόνους. Συμπεριλαμβάνονταν στα Επτά Θαύματα του κόσμου. Για την αποπεράτωσή της χρειάστηκαν 30 χρόνια δουλειάς από 100.000 εργάτες-δούλους, πολλοί από τους οποίους πέθαναν κατά τη διάρκεια κατασκευής της. Το μνημείο σήμερα συγκινεί τους επισκέπτες της Αιγύπτου για το μεγαλείο του και την τεχνική του και προβληματίζει τους σύγχρονους ειδικούς για το πώς μπόρεσαν να λύσουν τα τόσα προβλήματα μηχανικής και στατικής οι αρχαίοι συνάδελφοί τους. Εξωτερικά, η πυραμίδα του Χέοπα είναι

επιστρωμένη με πλάκες από γρανίτη. Το εσωτερικό ήταν λαβύρινθος από διαδρόμους και δωματιάκια, που εμπόδιζαν την εύκολη διείσδυση στον κύριο χώρο, όπου βρισκόταν η σαρκοφάγος του Φαραώ. Ο χώρος αυτός είχε ύψος 5 μ., πλάτος 5,34 μ. και μήκος 10,33 μ. Η λάρνακα, μέσα στην οποία βρισκόταν η μούμια του Φαραώ, ήταν από ροζ γρανίτη.

Πυραμίδα του Χεφρήνου

Κύριο λήμμα: Πυραμίδα του Χεφρήνου

Η δεύτερη πυραμίδα ήταν ο τάφος του Κχεφρέν ή Χεφρήνου, ενός από τους πιο αξιόλογους διαδόχους του Χέοπα.

Πυραμίδα του Μυκερίνου

Κύριο λήμμα: Πυραμίδα του Μυκερίνου

Η τρίτη ήταν η πυραμίδα του Μυκερίνου, διαδόχου του Χεφρήνου, η οποία είναι ακόμα μικρότερη στο ύψος.

4 . ΘΕΜΑ

- ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΗΜΑΤΟΣ

ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ :

ΕΛΕΝΗ ΠΑΠΑΦΩΤΙΟΥ

ΕΙΡΗΝΗ ΣΑΚΚΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ

ΕΡΜΙΟΝΗ ΠΑΠΠΑ

ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΗΜΑΤΟΣ

Περιδέραιο / μενταγιόν

Το περιδέραιο / μενταγιόν, γνωστό από την εποχή του λίθου, είχε εκτός από διακοσμητική αξία και την αξία του φυλαχτού. Επειδή τα περιδέραια φοριούνται συχνά κοντά στην καρδιά, πίστευαν ότι μπορούσαν να επηρεάσουν τα συναισθήματα ή να προσελκύσουν και να δυναμώσουν την αγάπη... Στο παρελθόν πίστευαν επίσης ότι φορώντας περιδέραιο / μενταγιόν από ημιπολύτιμους λίθους, αυξάνεται η ενέργεια των πετρών στο πολλαπλάσιο, περιβάλλοντας τον άνθρωπο με τις ευεργετικές δυνάμεις τους!!!

Βραχιόλι

Το βραχιόλι είναι από τα πρώτα κοσμήματα του ανθρώπου και εμφανίστηκε στην εποχή του χαλκού. Το βραχιόλι φορεμένο πάνω από τον αγκώνα σε μερικούς λαούς χρησίμευε σαν διακριτικό σύμβολο των στρατιωτών, έτσι ώστε αυτοί να αναγνωρίζονται μεταξύ τους στις μάχες. Στο παρελθόν πίστευαν ότι το βραχιόλι που φοριέται στο αριστερό χέρι ενισχύει τα συναισθήματα και την αγάπη, ενώ στο δεξί την δημιουργία, την εργατικότητα και την τέχνη. Όπως και για τα περιδέραια, πίστευαν ότι φορώντας βραχιόλι από ημιπολύτιμους λίθους, αυξάνεται η ενέργεια των πετρών στο πολλαπλάσιο, περιβάλλοντας τον άνθρωπο με τις ευεργετικές δυνάμεις τους!!!

Σκουλαρίκια

Τα σκουλαρίκια φοριόνταν κάποτε για να προστατεύουν τ' αυτιά από την αρνητικότητα και τις ασθένειες. Αργότερα έγιναν σύμβολο της δουλείας και τα φορούσαν οι σκλάβοι για να φαίνεται η κοινωνική τους θέση. Το τρύπημα των λοβών για να φορεθούν τα σκουλαρίκια είναι αρχαία συνήθεια. Τα περισσότερα μέρη του σώματος τρυπιόνταν για διάφορους μαγικούς και θρησκευτικούς λόγους, σε όλες τις εποχές

Δαχτυλίδι

Το δαχτυλίδι είναι κύκλος, σύμβολο της αιωνιότητας, της ενότητας, της μετενσάρκωσης και του Σύμπαντος. Σε προγενέστερους χρόνους το δαχτυλίδι σχετιζόταν με τον Ήλιο και τη Σελήνη. Ήταν αντικείμενο προστασίας, το οποίο απέκρουε την αρνητικότητα. Το δαχτυλίδι είναι αποδεκτό σύμβολο του γάμου, λόγω της σχέσης του με την Αιωνιότητα. Συνηθίζεται να τοποθετείται στον παράμεσο γιατί πιστεύονταν ότι αυτό είχε το νεύρο που πήγαινε κατ' ευθείαν στην καρδιά. Στο παρελθόν πίστευαν, πως το δαχτυλίδι δένει τον κάτοχό του με δύναμη και ενέργεια, ανάλογα με τις ιδιότητες του λίθου του. Όλα τα δαχτυλίδια ήταν κάποτε μαγικά ή ιερά. Σχετιζονταν, επίσης, με το ζωδιακό κύκλο ή το γιν/γιανγκ.

Cameo

Η τεχνική της Cameo είναι πολύ παλιά, χρονολογείται από τον 3ο αιώνα π.Χ. . Αυτό το καλλιτεχνικό είδος είναι καθαρά ελληνιστικό και οι Ρωμαίοι διδάχτηκαν την τέχνη από την εξελληνισμένη Ανατολή.

Συνήθως χρησιμοποιούνταν ημιπολύτιμοι λίθοι και εξαιρετικής ποιότητας πορσελάνη - στη σύγχρονη εποχή όμως έχουν δημιουργηθεί cameo και από συνθετικά υλικά για οικονομικότερα αλλά εξίσου όμορφα δημιουργήματα!

Άκμασε κατά την αναγέννηση λόγω της αγάπης των πριγκίπων προς τις τέχνες όπου έγινε και περισσότερο γνωστή χάρη στα εκπληκτικά κοσμήματα που διακοσμούσαν τις κυρίες της εποχής.

5. ΘΕΜΑ

- ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΚΑΤΕΥΘΕΙΑΝ
ΑΠΟ ΤΗ ΦΥΣΗ

ΜΑΘΗΤΕΣ:

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΟΥΤΙΚΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΤΟΥΝΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΚΟΣ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΟΛΥΖΟΣ

ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΚΑΤΕΥΘΕΙΑΝ ΑΠΟ ΤΗ ΦΥΣΗ

Όλες οι σύγχρονες τάσεις στην κατασκευή κοσμημάτων στρέφονται στην οικολογία. Από στοιχεία της φύσης μέχρι ακατέργαστες πέτρες και όλες τις αποχρώσεις χρωμάτων της φύσης

Προβάλλονται τα δημιουργικά ταλέντα καλλιτεχνών του Αμαζονίου και της Καραϊβικής με την μορφή κοσμημάτων αποκλειστικά φτιαγμένα από καρπούς και σπόρους τροπικών δέντρων και φυτών. Στο επίκεντρο του είναι τα σχέδια των φυσικών κολιέ και βραχιόλια από εξάισιους τροπικούς καρπούς. Κάθε κόσμημα είναι χειροποίητο από τοπικούς καλλιτέχνες σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά που του δόθηκαν από την φύση. Η ποικιλία των χρωμάτων και τον μεγεθών κάθε μέρους αυτού κάνει το κόσμημα μοναδικά υπέροχο. Είναι τα στολίδια του δάσους με υπέροχη υφή, θετική μαγνητική ενέργεια, οικολογικά και κοινωνικά ευαίσθητα υλικά που δεν εμπεριέχουν κανενός είδους χημικής η διαλυτικής ουσίας.

Οι σπόροι και οι καρποί είναι δεμένοι σε περιδέραια τα οποία αναδεικνύουν την ομορφιά της φύσης που έχει γίνει η τελευταία τάση στην βιομηχανία κοσμημάτων. Οι καρποί προέρχονται από διάφορα είδη δέντρων του Αμαζονίου και της Καραϊβικής. Διαλέγονται, επεξεργάζονται και αποστειρώνονται προσεκτικά και μετατρέπονται σε γοητευτικά κολιέ, βραχιόλια και καρφίτσες τα οποία μπορούν να ανταγωνιστούν κάθε είδους άλλο κόσμημα. Οικολογικά 100%.

6. ΘΕΜΑ

ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΞΥΛΟ

ΜΑΘΗΤΕΣ:

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΟΥΤΙΚΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΤΟΥΝΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΚΟΣ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΟΛΙΖΟΣ

Ξύλινα κοσμήματα

Στην αρχαιότητα, σύμφωνα με παραδόσεις σε όλη την υφήλιο, το ξύλο συμβόλιζε τη γέννηση της νέας ζωής, την ανάπτυξη και την άνοιξη, τον αισθησιασμό και τη γονιμότητα.

Έχει χρησιμοποιηθεί από τον άνθρωπό για χίλια δύο πράγματα εδώ και αιώνες. Από καύσιμο για θερμότητα μέχρι και χάντρες ή κοσμήματα για τον καλλωπισμό μας!

Το ξύλο έχει χρησιμοποιηθεί για να στολίσουμε το σώμα μας από την αρχαία εποχή και μέχρι σήμερα αποτελεί ένα εξάισιο υλικό για την δημιουργία κοσμημάτων υψηλής αισθητικής. Πολλοί σχεδιαστές κοσμημάτων χρησιμοποιούν χάντρες και κρεμαστά φτιαγμένα από ξύλο για να κατασκευάσουν κομψά, μοντέρνα και όμορφα κομμάτια.

Για να κατασκευαστεί μια περίτεχνη χάντρα από ξύλο απαιτείται τέχνη και μεράκι! Τα αποτελέσματα είναι εκπληκτικά όταν υπάρχει υπομονή και αγάπη για τη δημιουργία.

7. ΘΕΜΑ

- ΤΑ ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΣΤΙΣ
ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΕΠΟΧΕΣ ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΜΑΘΗΤΕΣ:

ΟΛΕΣ ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ

ΤΟ ΚΟΣΜΗΜΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

ΜΥΚΗΝΑΪΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Την εποχή του Μυκηναϊκού πολιτισμού 1600 – 1100 π. Χ κατασκευάζονταν πληθώρα χρυσών κοσμημάτων, τα περισσότερα από αυτά τα κοσμήματα είναι σφυρήλατα με εξώγλυφο διάκοσμο, όπως οι χρυσές βασιλικές μάσκες της πρώιμης Μυκηναϊκής περιόδου , συχνά όμως συνδυάζουν και άλλες ύλες όπως το ασήμι, το χαλκό, το σμάλτο και τους ημιπολύτιμους λίθους, με ποικίλες τεχνικές και

πλούσια θεματολογία, με έκτυπο διάκοσμο από σπειροειδή μοτίβα και πολύφυλλους ρόδακες. Τα Μυκηναϊκά περιδέραια, από τα μέσα του 1500 π. Χ είναι επεξεργασμένα με περίτμητα χρυσά ελάσματα σε ποικιλία ζωικά και φυτικά σχέδια όπως κρινοπάπυροι, αχιβάδες, χταπόδια, ενώ το θεματολόγιο εμπλουτίζεται και από την σχηματική καινοτομία της βιολόσχημης χάντρας.

ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

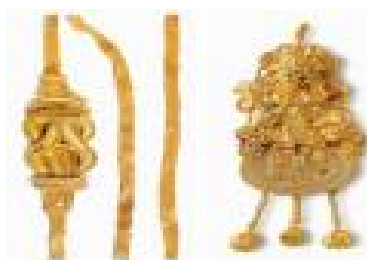

Μετά το τέλος του Μυκηναϊκού κόσμου, στα σκοτεινά λεγόμενα χρόνια(1100-900π.Χ) , η αργυροχρυσόχοϊα δεν έχει να επιδείξει τον πλούτο και την φαντασία

των προηγούμενων αιώνων. Ο ελλαδικός χώρος και η Ανατολική Μεσόγειος διανύουν μια περίοδο επιδρομών και φυλετικών ανακατατάξεων, που συγκροτούν νέες εθνοκοινωνικές ομάδες. Από τη σκοτεινή αυτή εποχή, γνωστή ως γεωμετρική, ελάχιστα κοσμήματα σώθηκαν.

Όμως η παράδοση που είχε δημιουργηθεί θα επιβιώσει, ανάμικτη με νεότερες επιδράσεις από τον Βορρά, στα χάλκινα και σιδερένια κυρίως κοσμήματα- τα πολύτιμα μέταλλα είναι πολύ σπάνια- των πρώτων αιώνων.

ΑΡΧΑΪΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Την εποχή αυτή μυθικές μορφές, σφίγγες, τέρατα εξωτικά, πτερωτά άλογα, φυτά και ζώα, γύπτες και λιοντάρια στολίζουν τα ελληνικά κοσμήματα, με τη σφυρήλατη και την έκκροστη τεχνική, πάνω στις μήτρες. Συγχρόνως κάνουν την εμφάνισή τους μεγάλα και εντυπωσιακά κοσμήματα με τη

νέα τεχνική του συρματερού και με επιμέρους διάκοσμο από σμάλτο..

Επίσης κατά την αρχαϊκή περίοδο 600-475 π.Χ. ενώ η μεταλλοτεχνία παρουσιάζει μεγάλη εξέλιξη και άνθηση, ο τομέας της χρυσοχοΐας στον Ελλαδικό χώρο έχει να επιδείξει

ελάχιστα δείγματα. Αυτή η έλλειψη χρυσών κοσμημάτων μπορεί να εξηγηθεί ίσως με τους Περσικούς πολέμους.

ΚΛΑΣΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Οι νικηφόροι πόλεμοι μεταξύ 490- 470 π.Χ. έφεραν πολύ χρυσάφι στην Ελλάδα και η χρυσοχοΐα γνώρισε καινούργια άνθηση. Στα

κλασσικά χρόνια 475- 330 π.Χ. η προτίμηση στρέφεται περισσότερο στην συρματερή τεχνική αντί της κοκκιδωτής και επανεμφανίζεται το σμάλτο, που είχε χρησιμοποιήσει παλαιότερα η Μυκηναϊκή χρυσοχοΐα, σε

συνδυασμό όμως τα τώρα με την συρματερή. Τα κλασσικά κοσμήματα έχουν έναν περισπούδαστο συρματερό και κοκκιωτό διάκοσμο με μορφή ανθρώπων, αλλά και ζώων και λουλουδιών, πάνω σε ελάσματα βραχιολιών. Από τους τάφους της Ερέτριας προέρχονται θαυμαστά δείγματα, αριστουργήματα της αργυροχρυσοχοϊκής αυτής περιόδου.

Μεγάλη έμφαση δίνεται στα σκουλαρίκια, τα οποία γίνονται πολύπλοκα με μικρά λεπτεπίλεπτα άνθινα και ανθρωπόμορφα στοιχεία(έρωτες και θεότητες). Το ίδιο ισχύει και για τα περιδέραια. Παράλληλα , ένας σημαντικός νεωτερισμός κάνει την εμφάνισή του στην μορφολογία των κλασσικών κοσμημάτων , τα βραχιόλια γίνονται κυλινδρικά, σαν μεγάλοι κούφιου κρίκοι , με απολήξεις από κεφαλές ζώων κυρίως κριαριών σε αντιμέτωπη διάταξη. Το σχήμα του φιδιού χρησιμοποιείται επίσης για πρώτη φορά σε βραχιόλια και δαχτυλίδια.

BYZANTINA ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ

Στα 1000 χρόνια που διήρκεσε το Βυζάντιο, η κοσμηματοποιία οπωσδήποτε άλλαξε πολλές μόδες. Γενικά μπορούμε να πούμε ότι τα κοσμήματα που συνηθίζονταν περισσότερο ήταν οι καρφίτσες. Τα σκουλαρίκια επίσης ήταν αγαπημένο στολίδι για τις γυναίκες, τα δαχτυλίδια ήταν πολύ κοινά σε γυναίκες και άνδρες, και τέλος τα βραχιόλια (περικάρπια ή ψέλια). Τα πρώτα χρόνια του Βυζαντίου από τον 4ο μέχρι τον 7ο αιώνα κυριαρχεί η θεματολογία των ρωμαϊκών κοσμημάτων δηλαδή θέματα από τη

φύση που σταδιακά εμπλουτίζονται με γεωμετρικά μοτίβα. Κατά τη διάρκεια αυτών των χρόνων εμφανίστηκαν Χριστιανικά θέματα όπως το χριστόγραμμα ο σταυρός και το παγόني, σύμβολο του παραδείσου. Τα θέματα αυτά παραμένουν όλα τα χρόνια της Βυζαντινής κοσμηματοποιίας. Οι πολύτιμοι λίθοι έχουν χρησιμοποιηθεί ευρύτατα σε όλες τις περιόδους είτε με στήριξη καστονιού πάνω στα μέταλλα, είτε υπό μορφή χανδρών σε σειρές εναλλασσόμενων χανδρών.

Κατά καιρούς χρησιμοποιήθηκαν όλες οι μεταλλουργικές τεχνικές στο Βυζάντιο. Πιο συχνά συναντάμε την διάτρηση και την συρματερή τεχνική. Η πιο διαδεδομένη διακοσμητική τεχνική οπωσδήποτε ήταν το περικλειστο σμάλτο. Στο Βυζάντιο, ο χρυσός και το ασήμι, ο σμάλτος, τα μαργαριτάρια, οι πολύτιμοι και ημιπολύτιμοι λίθοι χρησιμοποιούνται αρκετά για την κατασκευή ξεχωριστών κοσμημάτων. Αυτός ο συνδυασμός διαφορετικών τεχνικών και υλικών είναι κάτι που χαρακτηρίζει μερικά από τα ωραιότερα Βυζαντινά κοσμήματα. Ένα τυπικό σχέδιο στα βυζαντινά σκουλαρίκια ήταν το ανάγλυφο χρυσό σε σχήμα μισοφέγγαρου με το μοτίβο ενός κεντρικού σταυρού που συχνά συνοδεύονταν από παγόνια. Το συνηθέστερο μενταγιόν στο βυζαντινό κόσμημα ήταν επίσης ο σταυρός, αν και δεν ήταν σπάνια τα μενταγιόν με άλλα στοιχεία και παραστάσεις. Τα δαχτυλίδια είχαν τις περισσότερες φορές χριστιανικά σύμβολα και ήταν κατασκευασμένα από επιχρυσωμένο ορείχαλκο παρά από χρυσό. Η επισμάλτωση αναπτύχθηκε σε πολύ υψηλό επίπεδο στον βυζαντινό πολιτισμό και είχε ισχυρή επιρροή στα ευρωπαϊκά κοσμήματα στις επόμενες περιόδους. Στο Βυζάντιο ο χρυσός ήταν σχεδόν το αποκλειστικό μέταλλο για την κατασκευή κοσμημάτων. Χρησιμοποιείτο επίσης και για την κατασκευή νομισμάτων, τα κωσταντινάτα, τα οποία οι κάτοικοι της αυτοκρατορίας χρησιμοποιούσαν και για να αποθησαυρίζουν τις οικονομίες τους.

8.ΘΕΜΑ

- ΧΡΥΣΑ ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ

ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ:

ΕΛΕΝΗ ΠΑΠΑΦΩΤΙΟΥ

ΕΙΡΗΝΗ ΣΑΚΚΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ

ΕΡΜΙΟΝΗ ΠΑΠΠΑ

Χρυσά κοσμήματα στην Ελλάδα

Η ιστορία του ελληνικού κοσμήματος ανάγεται στα απώτερα χρόνια της προϊστορίας. Αριστουργήματα εξαιρετικής λεπτότητας και τεχνικής ευρέθησαν στην Κρήτη και σε άλλα νησιά του Αιγαίου όπου άνθισε ο Μινωικός πολιτισμός, ενώ μας αφήνουν έκπληκτους τα ευρήματα των Μυκηνών, του πολιτισμού που διαδέχθηκε τον Μινωικό και αποτέλεσε την βάση για την ανάπτυξη και εξέλιξη του ιστορικού ελληνικού πολιτισμού, που τροφοδότησε με αφηγηματικό υλικό τα Ομηρικά Έπη καθώς και την λογοτεχνία και την καλλιτεχνική εικονογραφία της αρχαιότητας. Οι σύγχρονοι έλληνες τεχνίτες αργυροχρυσόχοι και καλλιτέχνες συνεχίζουν να εμπνέονται και να δημιουργούν από τις καταπληκτικές περιγραφές του Ομήρου: όπως της ασπίδας του Αχιλλέως, της ζώνης της Αφροδίτης, τα χρυσά εξαρτήματα των θυρών των ανακτόρων της Τροίας κ. λ. π. Την άνθιση του Μυκηναϊκού πολιτισμού διαδέχθηκε η Γεωμετρική και Ανατολίζουσα περίοδος 1100-800 π. Χ., τα λεγόμενα σκοτεινά χρόνια. Η αργυροχρυσοχοΐα όπως και οι άλλες τέχνες δεν έχουν να επιδείξουν την φαντασία και τον πλούτο των προηγούμενων αιώνων. Εντούτοις όμως παρατηρούμε την επιβίωση της παράδοσης η οποία συντηρεί, θα λέγαμε, τη φλόγα μέχρις ότου η κοσμηματοτεχνία θα οδηγηθεί σε νέα άνθιση λίγο μετά το 800 π.Χ. όπου στα νησιά του Αιγαίου θα βρεθούν πάλι κοσμήματα υψηλής τέχνης και τεχνικής. Αργότερα οι Περσικοί πόλεμοι, κατά την Αρχαϊκή περίοδο 600-475 από τους οποίους υπέφερε η κυρίως Ελλάδα, ευτυχώς δεν αγγίζουν ουσιαστικά το επίπεδο του υψηλού πολιτισμού το οποίο απολάμβαναν οι Έλληνες, διότι οι τέχνες συνεχίζονται ενισχυμένες, θα λέγαμε, στις ελληνικές πόλεις που βρίσκονται στα παράλια του Πόντου, (στην Μαύρη Θάλασσα), στην νότιο Ιταλία και Σικελία φτάνοντας μέχρι την Ιβηρική χερσόνησο. Την περίοδο αυτή επειδή παρατηρείται ενισχυμένη δραστηριότητα ως προς την ποικιλία των σχεδίων και τεχνικών στις ελληνικές αποικίες, συνάγεται ότι οι Έλληνες

αργυροχρυσόχοι μετακινούνται προς αυτές κατά την διάρκεια των Περσικών πολέμων. Μετά το τέλος αυτής της περιόδου στην κυρίως Ελλάδα

έχουμε πάλι

λιγοστά μεν

κοσμήματα αλλά

υψηλής τέχνης όπου η ποικιλία των σχεδίων και η τεχνική τελειότητα αποδεικνύουν τα υψηλά επίπεδα της κοσμηματικής τέχνης ανάγοντάς την σε μικρογλυπτική ισάξια των άλλων καλλιτεχνικών δημιουργημάτων της κλασσικής αρχαιότητας.

Ο πλούτος της υψηλής αργυροχρυσόχοϊκής τέχνης θα αξιοποιηθεί κατά την Ελληνιστική περίοδο, όπου μετά τις κατακτήσεις του Μεγάλου Αλεξάνδρου τόσο ο χρυσός όσο και οι πολύτιμοι και οι ημιπολύτιμοι λίθοι παρουσιάζονται άφθονοι. Το αποτέλεσμα είναι το ελληνικό κόσμημα, όχι μόνο θα εμπλουτιστεί από πλευράς σχεδίων δεχόμενο τις επιδράσεις της ανατολής, αλλά και για πρώτη φορά χρησιμοποιούνται οι πολύτιμοι και οι ημιπολύτιμοι λίθοι που μέχρι τώρα χαρακτηρίζονταν από την απουσία τους.

Κατά τη Ρωμαϊκή περίοδο η λεπτή επεξεργασία του κοσμήματος παραμελείται προς όφελος των πολύτιμων και ημιπολύτιμων λίθων. Στο αποκορύφωμα της ποικιλίας, του πλούτου της φαντασίας και της μεγαλοπρέπειας θα φθάσει το ελληνικό κόσμημα κατά την ακμή της Βυζαντινής αυτοκρατορίας 10ο - 11ο αιώνα περίπου. Η ακτινοβολία της αυλής των Βυζαντινών αυτοκρατόρων σφραγίζεται από τα πολύτιμα κοσμήματα και τον τρόπο ζωής, στον οποίο οι ηγέτες της Δύσης και της Ανατολής προσβλέπουν με θαυμασμό και τείνουν να μιμηθούν. Παράλληλα αναπτύσσεται η μικροτεχνία και δημιουργούνται εκκλησιαστικά σκεύη εξαιρετικής τέχνης και λεπτότητας. Το επάγγελμα του

κοσμηματοποιού ήταν από τα πιο ευγενή της βυζαντινής εποχής και η άσκησή του ρυθμιζόταν από ειδικές νομοθετικές διατάξεις. Κοσμήματα όπως και εκκλησιαστικά σκεύη της περιόδου αυτής ευρίσκονται σε ιδιωτικές συλλογές αλλά και σε μεγάλα Μουσεία. Είναι φανερό ότι ένα σημαντικό μέρος ιδιαίτερα των βυζαντινών κοσμημάτων έχει χαθεί για πάντα. Εκείνο όμως που δεν χάθηκε είναι το πνεύμα των μαστόρων κοσμηματοποιών καθώς και οι τεχνικές τους που κληρονομούνται από γενιά σε γενιά και φθάνουν μέχρι σήμερα.

9. ΘΕΜΑ

- ΤΑ ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ
ΑΡΧΑΙΑ ΑΙΓΥΠΤΟ

ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ:

ΑΘΗΝΑ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

ΜΙΧΑΕΛΑ ΠΑΣΙΑ

ΑΡΕΤΗ ΠΑΠΠΑ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΠΑΛΑΣΧΑ

ΝΕΦΕΛΗ ΠΕΤΡΙΔΗ

ANNA ΡΟΥΣΗ

ΜΑΡΙΑ ΜΠΟΥΓΙΑ

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΡΙΖΟΥ

ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΑΙΓΥΠΤΟ

Οι Αιγύπτιοι, λόγω της αφθονίας χρυσού στην ευρύτερη περιοχή της βορειοανατολικής Αφρικής, φαίνεται ότι κατασκεύασαν πρώτοι χρυσά κοσμήματα την περίοδο 5000-3000 π.Χ. Τα Αιγυπτιακά κοσμήματα χρησιμοποιήθηκαν για τον συμβολισμό κοινωνικής και θρησκευτικής δύναμης καθώς επίσης και για την συνοδεία νεκρών. Οι αιγύπτιοι προτιμούσαν τον στολισμό των κοσμημάτων τους με χρωματισμένο γυαλί παρά την αφθονία πολύτιμων πετρών στην περιοχή τους. Σημαντικό επίσης θεωρείται ότι τα αρχαία χρυσά Αιγυπτιακά κοσμήματα είχαν διάφορα χρώματα, ανάλογα με το συμβολισμό που ήθελαν να τα προσδώσουν όπως για παράδειγμα τα κοσμήματα που φορούσαν οι μούμιες έπρεπε να έχουν κόκκινο χρώμα όπως προέβλεπε η θρησκεία τους.

Για ένα αρχαίο Αιγύπτιο τα κοσμήματα είχαν εντελώς διαφορετική αξία. **Συχνά είχαν διπλή λειτουργία:** ήταν **στολίδια** και ταυτόχρονα **φυλαχτά**, που προστάτευαν από κάθε κακό όποιον τα φορούσε. Ο χρυσός ήταν το σύμβολο της μακροζωίας, της αιώνιας ζωής και την αρχοντιάς. Ήταν το χαρακτηριστικό του Φαραώ. Πίστευαν με αφοσίωση ότι ο λάπης, ο αμέθυστος, το τirkουάζ, ο γρανάτης και άλλα πολύτιμα υλικά έχουν μαγικές ιδιότητες και ότι κατά κάποιον τρόπο θα μπορούσαν να τους προστατεύσουν από κακά πνεύματα, τα ξόρκια, τις ασθένειες, ακόμα και την κατάθλιψη. Μαγικά μοτίβα ήταν οι μορφές των θεών. Μερικές φορές τα παιδιά φορούσαν στα μαλλιά τους ένα ψάρι-φυλαχτό, για να τα προφυλάξει από τον πνιγμό. Οι έγκυες γυναίκες φορούσαν φυλαχτά με την Τοέρις, θεά της μητρότητας, με μορφή ιπποπόταμου, για να τις βοηθήσει στη γέννα. Επίσης απεικονίσεις της Ισιδας και της Όσιρις δεν ήταν σπάνιες.

Τα ακριβά κοσμήματα κατασκευάζονταν από χρυσό και ημιπολύτιμες πέτρες. Τα πιο φτηνά ήταν από γυαλί και φαγεντιανή (πορσελάνη), υλικό από τριμμένο χαλαζία ή άμμο, που το θέρμαιναν σε καλούπια και το στίλβωναν. Οι ημιπολύτιμες πέτρες ή το χρωματιστό γυαλί, "συγκρατούνταν" στη θέση τους από λεπτές μεταλλικές λωρίδες, τεχνική που σήμερα λέγεται κλουαζονέ. **Κοσμήματα φορούσαν όλοι: πλούσιοι και φτωχοί, άνδρες και γυναίκες, ακόμα και μερικά ιερά ζώα!** Τα βαριά κοσμήματα, που στόλιζαν τα απλά ρούχα των Αιγυπτίων, ήταν ένδειξη υψηλής κοινωνικής θέσης.

Τα σημερινά αντίγραφα των αιγυπτιακών κοσμημάτων είναι παρόμοια - βέβαια δεν είναι τόσο περίτεχνα και χρησιμοποιούνται φθηνότερα υλικά.

Από την ανασκαφή στον τάφο του Φαραώ Τουταγχαμόν στις αρχές του 20ου αι. και από μία σειρά ανασκαφικές αποστολές στη συνέχεια, ήρθε στο φως μία σειρά από υπέροχα κοσμήματα μεγάλης τεχνικής και αισθητικής αξίας.

Αρχαία χρόνια 4000 π.Χ. έως 2613 π.Χ.

Η κοιλάδα του Νείλου κατοικείται συνεχώς επί πολλές χιλιάδες χρόνια. Οι άνθρωποι εκεί πάντα χρησιμοποιούσαν όστρακα, κόκαλα, κέρατα ζώων και άλλα υλικά από την φύση σαν διακοσμητικά. Όμως την περίοδο αυτή που εξετάζουμε οι άνθρωποι άρχισαν να κατεργάζονται συνειδητά τα υλικά που είχαν την τεχνική δυνατότητα να επεξεργαστούν. Ο στεατίτης είναι το πρώτο υλικό που μπόρεσαν να επεξεργαστούν λόγω της πολύ χαμηλής του σκληρότητας. Σταδιακά στο πέρασμα των χρόνων άρχισαν να λαξεύουν πιο σκληρά υλικά όπως το λάπις λάζουλι και η κορνεόλη, στα οποία κατάφεραν να ανοίξουν τρύπες. Ξεκίνησαν επίσης να επεξεργάζονται με σφυρηλάτηση τον χρυσό που έβρισκαν σε επιφανειακές αποθέσεις. Η επεξεργασία του κέρατου και του ξύλου είναι πλέον καθιερωμένη. Κολιέ και βραχιόλια είναι τα κοσμήματα που παράγονται εκείνη την περίοδο, και για πρώτη φορά εμφανίζεται σε ταφή ένα κόσμημα στολισμού της κεφαλής (διάδημα).

Παλαιό Βασίλειο 2613 π.Χ. έως 2181 π.Χ.

Κατά τη διάρκεια αυτών των πέντε αιώνων σημειώθηκε μεγάλη ανάπτυξη του πολιτισμού στην Αίγυπτο, και κατασκευάστηκαν μεγάλα τεχνικά έργα όπως η μεγάλη πυραμίδα στην Γκίζα. Τα κοσμήματα που παράγονται εκείνη την περίοδο είναι βραχιόλια, βραχιόλια για το πόδι (περισφύρια), ζώνες και διαδήματα. Το πιο χαρακτηριστικό κόσμημα της εποχής είναι το wesekh ένα κολιέ με πολλές σειρές χάντρες που παρέμεινε χαρακτηριστικό της Αιγυπτιακής κοσμηματοποιίας επί πολλούς αιώνες. Ο χρυσός είναι το μέταλλο που χρησιμοποιείται πιο συχνά, αντίθετα με τον άργυρο και το ήλεκτρον που ήταν δυσεύρετα και πολύ ακριβά. Ένα υλικό που χρησιμοποιείται συχνά ήδη από εκείνη την εποχή είναι ένα είδος γαλάζιου πηλού που μιμείται το τirkουάζ και το λάτις λάζουλι και έχει την ονομασία Αιγυπτιακό μπλε (Egyptian blue)

Ένα wesekh κατασκευασμένο από χάντρες πράσινης πορσελάνης

Μέσο Βασίλειο 2040 π.Χ. έως 1730 π.Χ.

Μετά το τέλος των κοινωνικών αναταράξεων που σημάδεψαν το τέλος του Παλαιού Βασιλείου, ξεκίνησε μία σημαντική περίοδος πολιτιστικής άνθισης. Νέες μεταλλουργικές τεχνικές επινοήθηκαν και εξελίχτηκαν οι παλιές. Στα κοσμήματα αυτής της περιόδου συναντάμε δείγματα της διάτρητης τεχνικής, ρεπουσσή, κοκκίδωση και σμάλτο. Ο χρυσός είναι και πάλι το κύριο μέταλλο που χρησιμοποιείται αλλά επεκτείνεται η χρήση του αργύρου. Οι

διακοσμητικές τεχνικές είναι το σμάλτο, δηλαδή η τήξη χρωματισμός και διακοσμητική εφαρμογή του γυαλιού, όπως επίσης η επεξεργασία των πολύτιμων πετρών που τελειοποιείται κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου.

Γύρω στο 2000 π.Χ. φορέθηκαν για πρώτη φορά τα δαχτυλίδια. Ένα χρυσό σύρμα που τυλίγει το δάχτυλο, και στηρίζει ένα σκαλισμένο πολύτιμο λίθο. Αργότερο εμφανίστηκαν δαχτυλίδια εξολοκλήρου από χρυσό. Η γλυπτική στους λίθους ήταν μία δραστηριότητα που βρήκε μεγάλη ανάπτυξη αυτή την περίοδο. Τα αγαπημένα θέματα στους σκαλισμένους λίθους ήταν ο σκαραβαίος και το μάτι του Ώρου. Τα χρώματα των πετρών και των σμάλτων είχαν το δικό τους συμβολισμό. Το κόκκινο συμβόλιζε τη ζωτική ενέργεια, το πράσινο την αναγέννηση και το γαλάζιο την εξύψωση. Τα κοσμήματα εκτός από την προφανή διακοσμητική τους αξία, είχαν συμβολική και φυλακτική δράση, και αποτελούσαν σύμβολα κύρους για τους κατόχους τους. Ακόμη και οι φτωχοί φορούσαν (και θάβονταν) με τα ταπεινά τους κοσμήματα από κοχύλια, ξύλα και καρπούς.

Νέο Βασίλειο 1567 π.Χ. έως 1085 π.Χ.

Κατά τη διάρκεια αυτών των χρόνων οι τεχνίτες συνεχίζουν να εργάζονται με βάση τις τεχνικές που είχαν αναπτύξει τις προηγούμενες περιόδους. Το γυαλί για την δημιουργία χαντρών ή για την εφαρμογή του στα σμάλτα παράγεται πλέον σε μεγαλύτερες ποσότητες. Γύρω στα 1600 π.Χ. εμφανίστηκε το σκουλαρίκι, το κόσμημα για το αυτί των γυναικών, το οποίο τα επόμενα χρόνια έγινε συνήθεια και των ανδρών. Περιείχε με παράσταση φτερωτού σκαραβαίου και το μάτι του Ώρου. Περιέχονται συμβολισμοί του ήλιου και της σελήνης. Το κόσμημα αυτό είναι κατασκευασμένο από χρυσό, ασήμι,

ήλεκτρον και ημιπολύτιμες πέτρες κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Φαραώ Τουταγχαμών 1332 π.Χ. έως 1322 π.Χ. Βρίσκεται στο μουσείο του Καΐρου, φωτό National Geographic.

10. ΘΕΜΑ

- ΤΑ ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

ΜΑΘΗΤΕΣ:

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΜΙΧΑΛΗΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ

ΗΛΙΑΣ ΠΑΠΑΝΩΤΗΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Έχοντας ως κύριο άξονα τις πιο κοντινές μνήμες του Βυζαντινού πολιτισμού η νεοελληνική αργυροχρυσοχοΐα, συνεχίζει μια ακόμη παλαιότερη αταβιστική παράδοση , αφομοιώνει και αναπλάθει μια αισθητική βασισμένη όχι μόνο σε ενδογενή στοιχεία , αλλά και σε στοιχεία δανεισμένα τόσο από τη Δύση όσο και από την Ισλαμική Ανατολή.

Το νεοελληνικό κόσμημα, τα δύσκολα χρόνια της Τουρκοκρατίας , χαρακτηρίζεται από μια πηγαία έμπνευση και πρωτοτυπία, αλλά κυρίως από το πάθος του ανώνυμου καλλιτέχνη "χρυσικού" να δημιουργήσει με υπομονή κάτι ξέχωρο και μοναδικό, έστω και με τα ευτελή υλικά που διέθετε , λόγω της γενικότερης φτώχιας των κατακτημένων Ελλήνων.

Έτσι, χρησιμοποιεί κυρίως τον μπρούτζο και το ασήμι, αναμειγμένο σε μεγάλες ποσότητες με χαλκό, στο οποίο προσθέτουν αρσενικό για να πάρει λίγη λάμψη , ενώ παράλληλα, όταν οι συνθήκες το επέτρεπαν , τα επιχρύσωναν.

Ανάλογα με τον τρόπο κατασκευή τους , τα νεοελληνικά κοσμήματα χωρίζονται σε σφυρήλατα, διάτρητα, χυτά και συρματερά , τα οποία μάλιστα γνωρίζουν μεγάλη άνθιση και αρτιότητα, ενώ το σαβάτι, ένα είδος μαύρου σμάλτου , καθώς και το πολύτιμο σμάλτο και οι γυάλινες χρωματιστές πέτρες συχνά συμπληρώνουν τον διάκοσμο.

Στις μέρες μας, 2.500 εργαστήρια παράγουν κάθε χρόνο, κοσμήματα αντάξια της μακρά παράδοσης και ιστορίας με στόχο την πλατιά κατανάλωση σε μεγάλες ποσότητες.

Βιβλιογραφία

<http://el.wikipedia.org/wiki>

www.cosmima.gr

www.anistor.gr/greek/ellada/ArxaiaEllas.pdf

www.saoni.gr/gr/

Βιβλία Ιστορίας:

- ***Α΄ Γυμνασίου***
- ***Β΄ Γυμνασίου***
- ***Α΄ Λυκείου***